

TÜRKİYE İLAÇ ENDÜSTRİSİNİN 1988 İTİBARIYLA YOĞUNLAŞMA VE FİYAT AÇISINDAN RETROSPEKTİF ÖN DEĞERLENDİRMESİ

Doç.Dr.Nurettin ABACIOĞLU*

1987 yılında 2540 kalem ilacın toplam pazar değeri 363.968.000.000.-TL'dir. Bunlardan 40 ilaç 126.778.000.000.-TL'lik paya veya diğer bir ifadeyle pazarın % 35'ine sahiptir. İlk 140 ilaç ise 230.805.000.000.-TL'lik değerle pazarın % 64'ünü elinde tutmaktadır. Buna karşılık piyasada geri kalan 2400 ilaç ancak pazarda toplam hasılanın % 36'sı olan 133.163.000.000.- liralık değer oluşturmuştur. Bu saptamalar İlaç Sanayiinde değer yönünden büyük bir tekelcilik bulunduğunu göstermektedir.

1987 yılı itibariyle en çok satan ilk 40 ilacın içinde 20 tanesi antibiyotik ve diğer antimikrobiklerdir. Bu ilaçların 40 ilaç içerisindeki değer olarak oluşturdukları pay % 19,97 dir. Yine bu ilaçlar içerisinde bulunan, Alfasilin, Alfofixil, Ampisina, ve Amoxina 40 ilaç içerisinde % 15 lik değer oluşturmaktadır. Bu göstergelerde sayılan bu ilaçların siustimal derecesinde Türkiye'de çok tüketildiği ve dolayısıyla üretici firmalar önemli kârlar sağlarken halkın sağlığı bakımından bu antibiyotiklere karşı ciddi bir direnç (Etkisizlik) sorunu da ortaya çıktığı bilinmektedir. Türkiye'de ilaç fiyatlarının Avrupa örneğine göre ucuz olduğu öfeden beri savunulmaktadır. Ancak Türk Toplumunun gelir düzeyi ile Avrupa ülkelerinin gelir düzeyi hiç bir zaman karşılaştırılabilir oranda değildir.

1986 yılı göstergelerine göre AET'ye üye ülkelerdeki Gayri Safi Milli Hasıla bakımından F.Almanya yaklaşık 620 milyar dolar, İngiltere 447 milyar dolar, Fransa 510 milyar dolar, İtalya 359 milyar dolardır. AET toplamı ise 2.440 milyar dolarlık Gayri Safi Milli Hasılaya sahiptir. Türkiye'nin aynı dönem itibarıyla Gayri Safi Milli Hasılası 52.5 milyar dolar olup yine o dönem hesaplarına göre kişi başına düşen Milli Gelir de 1000 dolar civarında seyretmektedir. AET içinde en düşük Milli Gelire sahip olan Portekiz aynı dönemde 2 milyon dolarlık Milli Gelirle birlikte Türkiye'nin önündedir. Diğer taraftan Milli Gelir Lüksemburg ve Danimarka'da 11.500 dolar, Almanya 10.000 dolar, Fransa'da 9000 dolar olarak seyretmektedir. AET ülkelerinin ortalama toplamı ise 7.500 dolardır. Bu rakamlar göz önüne alındığında bu ülkedeki ilaç fiyatlarının Türkiye'ye göre daha yüksek bulunması, satın alma gücüyle karşılaştırıldığında Türkiye'deki ilaçların daha pahalı olduğu görüşünü hiç bir zaman değiştirmemektedir. Hatta bir çok kaleme Türkiye'de üretilen veya ithal edilen Tıbbi Müstahzarlar Avrupa fiyatlarına göre Türkiye'de daha pahalı bir görünüm sergilemektedir.

*TEB Merkez Heyeti Genel Sekreteri
Gazi Üniversitesi Farmakoloji Anabilim Dalı

Tablo 1: Türkiye'deki İlaç Fiyatlarının AET Ülkeleriyle Karşılaştırılması

Preparat Adı	Türkiye	İtalya	Fransa	İngiltere
Preanyl Amp.	13.875.-TL	8.344.-TL		
Prent Tab.	9.503.-TL	8.910.-TL		
Primobolon Depot	4.427.-TL		3.381.-TL	
Tegretol	5.200.-TL	3.983.-TL	4.313.-TL	
Visken 10 mg Tb.	10.900.-TL	7.351.-TL		
Adriblastina	26.000.-TL	22.509.-TL	26.460.-TL	
Claforan Fla.	13.500.-TL	12.580.-TL		11.300.-TL
Desferal Fla.	76.825.-TL	59.537.-TL		44.384.-TL
Leukeran 5 mg Tb.	14.708.-TL	4.422.-TL		
Lioseral	13.350.-TL	6.462.-TL	12.894.-TL	
Minipress 2 mg.Tb.	8.558.-TL	5.102.-TL		

Tabloda da görüldüğü gibi Türkiye fiyatları 1988 Ocak-Şubat itibariyle 13.875 TL. olan Pregnyl ampul İtalya'da Aralık 1987 itibariyle 8.344 TL. satılmaktadır. Prent tabletin Türkiye fiyatı 9.503 TL. iken Türkiye ile eşdeğer ambalaj fiyatı İtalya'da 8910 TL'dir. Primobolan depot Türkiye'de 4.427 TL. iken Fransa'da 3.381 TL'dir. Tegretol Türkiye'de 5.200 TL. iken İtalya'da eşdeğer ambalajı 3.983 TL., Fransa'da ise 4.313 liradır. Visken 10 mg. tablet şekli Türkiye'de 10.900 TL. iken İtalya'da 7.351 liradır. Adriblastina Türkiye'de 26.000 TL. iken, İtalya'da 22.509 TL., Fransa'da 26.460 TL.'dir. Claforan satılmakta idi. Desferal flakon Türkiye'de 76.825 TL. iken, İtalya'da 59.537 lira, İngiltere'de ise 44.384 liradır. Leukeran 5 mg.lık tableti Türkiye'de 14.708, İtalya'da 4.422 liradır. Lioseral Türkiye'de 13.350 TL. iken, İtalya'da 6.462 lira, Fransa'da ise 12.894 liradır. Minipress 2 mg.lık tableti Türkiye'de 8.558, İtalya'da 5.102 liradır.

Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Ancak bu konuda varılabilecek sonuç şudur ki, Türkiye'de halkın satın alma gücüne bağlı olmaksızın artık Avrupa'daki örnekleri aşabilir bir düzeye gelmiş bulunmaktadır. Bu da zaman zaman üreticilerin ve Bakanlık yetkililerinin ileri sürdüğü gibi Türkiye'deki enflasyon oranı, ham madde giderlerindeki dövizle bağlı artışlar, imalat giderlerinin ilaç fiyatlarına yansıtılması veya işçi ücretlerindeki artışlar gibi yorumlar çerçevesinde açıklanamayacak bir olgudur. Diğer yandan DPT teşkilatınca da 1984'de yazılmış Türkiye'de İlaç Fiyatlandırılması Raporunda da belirtildiği üzere Gayri Safi Mİlli Hasıla içerisinde ilaç tüketimimiz % 1.08 olup bu oran gelişmiş ülkelere oranla 2 misli fazla hesaplanmıştır. Aynı biçimde Türkiye'de 1984 yılı itibariyle yıllık 800 milyar sağlık harcamasının içinde ilaç harcamaları % 15 lik paya sahip görülmektedir. Yine DPT raporuna göre bu oran o dönemde İspanya haricindeki bütün Avrupa Ülkelerinden de yüksek görülmektedir.

Sonuçta, ekonomik olarak satın alma gücüne göre ilaç tüketiminin fazla olduğu raporda saptanmıştır.

1984'de yayınlanmış olan son ilaç fiyat kararnamesinden bu yana devletin sağlık harcamaları gideri önemli ölçüde artmıştır. 1987 yılı Emekli Sandığı Sağlık harcamaları ve İlaç giderleri için 8.432 milyar lira ayırırken, bunun için de ilaç harcamalarına 5 milyar 142 milyon ödeme yapmıştır. Yani yaptığı ödemelerin % 61'ini ilaç harcamaları oluşturmaktadır. Medikal tanıtımı iyi yapılan ve pazarlama teknikleri ile sürümü yükseltilecek ilaçlar eşdeğer veya terapötik eşdeğerlikteki diğer ilaçlara göre daha yüksek fiyat almak-

ta ve piyasanın lokomotif ilaçlarını da oluşturabilmektedir. İlaç fiyatlarında artışa en önemli bir etken olarak gösterilen hammadde ithalatı sağlıklı bir denetim ve fiyat mekanizması kurulamamış olduğundan ilaç fiyatlarının istenildiği gibi belirlenmesinde en önemli nedenler arasında hızla ilerlemektedir. Bu konuda esas sorumlular ilaç üreticileri ve Bakanlığın bizzat kendisidir. İlaç, tüketilmek ve sağlığın kazanılmasını sağlamak için üretilen bir üründür. Fiyatı nedeniyle insanın en temel hakkı olan sağlıklı yaşam ve sürdürme hakkı hiç bir zaman elinden alınmaz ve Sosyal Devletin İlkeleri arasında da bulunamaz. Bunun için:

- 1 - İlaçta Sanayi maliyet giderlerini denetlemek,
- 2 - 84 Kararnamesi'nin değiştirilmesi,
- 3 - Yeni Kararname'de geçmişte olduğu gibi kontrollü bir sistemin oluşturulması,
- 4 - İlaç Hammaddeleri ithalinde Devlet denetiminin veya Devletin kaynak gösterdiği Merkezlerden alınımın temin edilmesi gerekmektedir.

Diğer önemli bir noktada TEB yasasında yer aldığı üzere, Türkiye'deki ilaç fiyatları düzenlenmesi, Birliğe verilmesi ve yasanın bu maddesinin işletilmesidir.

Eczacıların ve Eczacı Kooperatiflerinin ortaklığı ile kurulabilecek ve sanayi ile rekabet edebilecek, sanayi ölçekli üretimin başlaması gereği olma durumuna çoktan gelmiştir.